

(Formanden.)

dobbelt taletid af den normale, dvs. 20 minutter, og andre medlemmer får den normale taletid, dvs. 10 minutter. Jeg skal endelig meddele, at det er min agt at afbryde forhandlingen for at få plads til spørgetiden, der forventes at begynde kl. ca. 13, og når spørgsmålene er besvaret, genoptages forhandlingen.

Den første sag på dagsordenen var:

Redegørelse af undervisningsministeren.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): I mange år havde vi her i landet kun to ingeniøruddannelser, civilingeniøruddannelsen, som byggede på matematisk studentereksamen, og teknikumingeniøruddannelsen, der forudsatte teoretiske kundskaber stort set svarende til realeksamen og herudover en faglig uddannelse. Efter forslag fra teknikerkommissionen blev der imidlertid oprettet en tredje ingeniøruddannelse, akademiingeniøruddannelsen. Herved fik studenter og ligestillede, der ønsker en teknisk uddannelse, mulighed for at vælge mellem civilingeniørstudiet og en mindre teoretisk, men solid og bred ingeniøruddannelse af noget kortere varighed end civilingeniørstudiet.

Omtrent samtidig med, at opbygning af akademiingeniøruddannelsen påbegyndtes, øgedes kravene til teoretiske kundskaber i teknikumingeniøruddannelsen. Ved studieformen i 1965 forøgedes de teoretiske adgangskrav, og samtidig blev kravene til forudgående faglig uddannelse omlagt, så det blev muligt at kvalificere sig ad flere veje.

Dette var altså situationen, da det af den forrige regering nedsatte harmoniseringsudvalg påbegyndte sit arbejde i 1966. Udvalget fastslog i sin betænkning fra 1968, at ikke alle samfundets behov for forskelligartet teknisk viden og færdighed kan dækkes gennem grunduddannelser, men at en væsentlig del af behovet for videregående tekniske specialer dog vil kunne dækkes af tre forskellige grunduddannelser, når de suppleres med erfaring, videreuddannelse og efteruddannelse.

Disse uddannelsestyper er af harmoniseringsudvalget karakteriseret ved tre forskellige mål: A-uddannelsen burde primært sigte mod dybtgående teoretisk indsigt og teknisk-videnskabelig forståelse og tillige mod erhvervelse af færdigheder af praktisk ingeniørmæssig betydning. B-uddannelsen burde primært sigte mod at bibringe de studerende kundskaber og færdigheder af praktisk ingeniørmæssig betydning, så de blev egnet til at have det tekniske og ledelsesmæssige ansvar for tilpasning og anvendelse af den teknisk-videnskabelige forskning. C-uddannelsen burde uddanne teknikere, der primært skulle være egnede til varetagelse af driftsmæssige opgaver gennem indsigt i produktionens teknologi, men som tillige i rimeligt omfang gennem viden om konstruktioner og produktion burde kunne nyttiggøre den seneste udvikling inden for det pågældende område.

Harmoniseringsudvalget fandt det vigtigt, at B-uddannelsen omfattede et studieforløb, der kunne byde en kortere, alternativ studiemulighed for enhver, der opfylder adgangsbetingelserne til A-uddannelsen, men udvalget tænkte sig i øvrigt, at B-uddannelsen kunne realiseres ad forskellige veje. Udvalget anbefalede, at Danmarks tekniske højskole indrettede sig efter A-uddannelsen, at Danmarks ingeniørakademi og teknika indrettede sig efter B-uddannelsen, og at der skulle etableres en centraliseret planlægning af C-uddannelsen. Udvalget antog, at det ville tage temmelig lang tid at fuldbyrde den foreslåede strukturering, men mente, at de forskellige institutioner i denne periode naturligt ville udvikle sig henimod det ønskede mål.

Hvad angår C-uddannelserne, blev der i efteråret nedsat et udvalg med direktør Fakstorp som formand til at påbegynde planlægningsarbejdet af denne uddannelse. For så vidt angår harmoniseringen af akademi- og teknikumingeniøruddannelserne, har planlægningsrådet og teknikumrådet i et koordineringsudvalg behandlet mulighederne for at virkeliggøre harmoniseringen. Overvejelserne har koncentreret sig for det første om forudsætninger for ligestilling, egalisering, af lærerkorpsene på Danmarks ingeniørakademi og teknika, for det andet om samordning af adgangsbetingelser

[Undervisningsministeren.]

med bibeholdelse af mulighederne for adgang ad flere veje og for det tredje om uddannelsesstrukturen.

Spørgsmålet om læreregalisering vil nu blive behandlet videre i de to råd, som af koordineringsudvalget begge er blevet opfordret til at virke for en gradvis nedsættelse af det faktiske timetal for teknikas lærere og en forøgelse af antallet af faste lærere ved teknika samt for opbygningen af faglig videreuddannelse og pædagogisk uddannelse af lærere ved de tre ingeniøruddannelser.

I spørgsmålet om adgangsbetingelserne har det derimod vist sig vanskeligt at opnå enighed, og det er derfor min hensigt at søge de hidtidige særlige adgangskurser til Danmarks tekniske højskole og Danmarks ingeniørakademi afviklet til sommer og erstattet af særlige suppleringskurser gennemført ved gymnasiedirektoratets foranstaltning, suppleringskurser for aspiranter til disse og tilsvarende uddannelser med en ikke-tilpasset eksamensmæssig baggrund. I øvrigt venter jeg i den nærmeste fremtid at modtage indstillinger fra såvel teknikumrådet som planlægningsrådet om adgangsbetingelserne, og det er min hensigt derefter at fastsætte retningslinjer for adgangsbetingelserne til ingeniøruddannelserne, således at dette spørgsmål kan være afklaret i forbindelse med den nævnte nyordnings iværksættelse til sommer.

Spørgsmålet om uddannelsesstruktur og overgangsmuligheder indtager en central placering i den løbende debat, og på dette område er der siden harmoniseringsudvalgets betænkning fremkommet mange nye tanker, som fortjener nærmere overvejelse. Jeg har derfor fundet det rigtigt at søge strukturen af de fremtidige tekniske uddannelser afklaret og at få behovet for teknikere i de kommende år belyst så godt, som det nu er muligt, og jeg har nedsat et særligt udvalg til at klare disse opgaver. Formanden for udvalget er præsidenten for Akademiet for de tekniske Videnskaber, civilingeniør Povl Hermann.

Jeg finder i den forbindelse anledning til at pege på to ting. For det første: det er vigtigt, at de enkelte ingeniøruddannelser ikke isoleres fra hinanden. Det er også af største betydning, at de tekniske uddannel-

ser ikke isoleres fra andre uddannelser, som fremtidens ingeniører vil have behov for at drage nytte af, og som måske i større eller mindre omfang vil komme til at indgå i en ingeniøruddannelse.

For det andet vil jeg gerne fremhæve, at adgang til ingeniøruddannelse for andre unge end studenter med matematisk studentereksamen skal opretholdes. Langt det største antal ingeniører i industrien har teknikumingeniøruddannelse, og meget tyder på, at den gunstige vækst i industrien, som vi har haft, og den ret hurtige overgang fra mere håndværkspræget industri til moderne industri i betydelig grad skyldes medvirken fra teknikumingeniørernes side. Vore ingeniøruddannelser har gennemgået en betydningsfuld udvikling i de senere år, og det er mit indtryk, at de tre ingeniøruddannelser ikke giver anvendelses- og samarbejdsproblemer i industrien eller andre steder, hvor ingeniører anvendes.

Den reform af de faglige grunduddannelser, som forberedes, må medføre, at de unge, der gennemgår en faglig uddannelse, vil få endnu større mulighed for at gennemføre en videregående uddannelse. Uanset hvilken uddannelsesvej de unge vælger, må vi af hensyn til dem og af hensyn til vor produktion tilrettelægge de videregående uddannelser, så der tages hensyn til disse nye muligheder.

De spørgsmål, som jeg hidtil har berørt, har i det store og hele behandlet problemerne omkring uddannelsernes opbygning, adgangskrav, indhold osv. Men der er jo også et ændret forhold vedrørende ingeniøruddannelserne, som har været inddraget i debatten, og som kræver fortsat opmærksomhed, spørgsmålet om tilvejebringelse af tilstrækkelig uddannelseskapacitet. På dette felt er der siden 1950'erne udfoldet store bestræbelser, og der er, målt i løbende priser, vel anvendt godt $\frac{3}{4}$ milliard kr. i statsmidler på udbygningen af læreanstalter til ingeniøruddannelserne.

Situationen i dag er herefter i korthed den, at civilingeniørstudiet kan gennemføres i København, og at der er åbnet mulighed for på forsøgmæssig basis at gennemføre de første civilingeniørstudier i Ålborg. Akademiingeniøruddannelsen kan i dag gennemføres fuldt ud såvel i København som i Ålborg, og teknikumingeniør-

[Undervisningsministeren.]

uddannelse kan opnås i København, Helsingør, Haslev, Odense, Esbjerg, Sønderborg, Horsens, Århus og Ålborg, om end der ikke i hver by er etableret alle studieretninger.

Byggeriet til Danmarks tekniske højskole i Lundtofte er forløbet planmæssigt. Det egentlige undervisningsbyggeri forventes afsluttet i 1972 og byggeriet som helhed i 1973. For samtlige retninger er man ved såvel civil- som akademiingeniørstudiet i 1968 nået op på den optagelseskapacitet, som byggeriet er planlagt til, i alt ca. 1.000 årlig, fordelt med 600 ved Danmarks tekniske højskole og knap 400 ved Danmarks ingeniørakademi. I Ålborg, hvor Danmarks ingeniørakademi er placeret i lejede lokaler, nåede man i 1969 op på den fulde forudsatte optagelseskapacitet, i alt ca. 200 årlig.

Der foreligger ikke for tiden yderligere udbygningsplaner ud over de på forsøgsmæssigt grundlag påbegyndte første stadier af civilingeniørstudiet i Ålborg. Det er hensigten i forbindelse med den videre planlægning og opbygning af universitetscentret i Ålborg at søge gennemført forsøgsvirksomhed med hensyn til opgavefordeling og samarbejde mellem de forskellige ingeniøruddannelser og med hensyn til indretning af nye specialer i tilknytning til ingeniøruddannelserne.

Teknikumrådet har gennem nogen tid beskæftiget sig med spørgsmålet om udbygningen af teknika, og i 1970 afgav rådet en indstilling om udbygning af teknika. Rådet havde tidligere afgivet en indstilling, men var blevet anmodet om at afgive en fornyet indstilling bl. a. på baggrund af den kritik, der var fremkommet af indstillingen. Rådets konklusion bygger alene på pædagogiske, administrative og økonomiske forhold og fremhæver, at man ikke har foretaget vurderinger ud fra egnsplanmæssige, geografiske, erhvervmæssige eller andre hensyn. Ud fra de forudsætninger, som teknikumrådet har lagt til grund, har rådet fundet det hensigtsmæssigt, at undervisningen på længere sigt placeres på teknika i København, Odense, Horsens og Århus, idet rådets indstilling dog ikke omfatter den skibstekniske studieretning, der kun findes ved Helsingør teknikum. Rådet var

på denne baggrund af den opfattelse, at de fremhævede teknika burde udbygges, men fandt, at alle de nuværende teknika burde bevares, indtil der forelå en plan for realiseringen af harmoniseringen.

Undervisningsdirektør O. I. Mikkelsen, der har afgivet en særskilt indstilling, har peget på den betydning, som en læreanstalt for ingeniøruddannelserne har for et lokalt område og for den lokale industri, samt den betydning, ingeniørernes uddannelse har for landets konkurrenceevne, som i stigende grad vil være afhængig af teknologisk indsigt, kendskab til markedsforhold og organisatorisk evne og uddannelse. Han henviser endvidere til behovet for efteruddannelse i de kommende år, som læreanstalterne uden tvivl mere og mere vil komme med i.

Jeg finder disse synspunkter om ingeniøruddannelsernes betydning for erhvervslivets konkurrenceevne og om deres værdi for lokale industrier og deres udvikling særdeles tungtvejende og værd at tage i betragtning ved den erhvervmæssige udbygning i landets forskellige egne.

Det er derfor også berettiget at fremhæve, at der er sket en meget betydelig udbygning og modernisering af teknika rundt om i landet i 1960'erne. Disse teknika er gået forud for Københavns teknikum. I 1965 og i 1967 vedtog folkettingen love om erhvervelse af arealer til og udbygning af Københavns teknikum; arealer er købt, men udbygningen ikke påbegyndt. Finansudvalget har haft en ansøgning om en bevilling til detailprojektering af det nye Københavns teknikum til behandling, men har ønsket en redegørelse for ingeniøruddannelserne før endelig stillingtagen.

Jeg vil gerne fremhæve, at lokaleforholdene ved Københavns teknikum allerede i 1965 karakteriseredes som dårlige og utidsvarende, og at det derfor er tvivlsomt, om man fortsat i længere tid kan opretholde en forsvarlig undervisning under den nuværende lokalesituation. Der har under behandlingen af ansøgningen om midler til en detailprojektering af Københavns teknikums udflytning til Ballerup været en ret livlig debat, hvorunder en lang række påstande og synspunkter har været fremdraget. Jeg skal her fremhæve to, dels at op-

[Undervisningsministeren.]

førelsen af Københavns teknikum i Ballerup skulle vanskeliggøre realiseringen af nye studiestrukturer, dels at den planlagte kapacitet af Ballerupbyggeriet skulle være for stor i forhold til tilgangen af studerende.

Byggeriet i Ballerup er planlagt til at kunne rumme 2.000 studerende inkl. studerende på adgangskursus. Dette er kun en beskeden udvidelse i forhold til det nuværende antal studerende, som pr. 1. april i fjor er opgjort til 1.767. Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at Københavns teknikum i overvejende grad søges af studerende fra hovedstadsområdet og Nordøstsjælland. I 1968 kom således 82 pct. af tilgangen fra denne del af landet, medens godt 8 pct. kom fra den øvrige del af området øst for Store-Bælt. Den hidtil fulgte linje, hvorefter unge fra provinsen skal have mulighed for at få teknikumingeniøruddannelser ved et af provinsens teknika, vil således ikke blive ændret ved gennemførelsen af dette byggeri.

Det er ikke min hensigt på grundlag af det foreliggende materiale at foretage ændringer i antallet af læreanstalter til uddannelse af ingeniører, hverken nedlæggelse eller forøgelse af antallet. Et skøn over det fremtidige antal studerende, som vil søge uddannelse på Københavns teknikum, er naturligvis behæftet med en vis usikkerhed, men selv under forudsætning af en stagnation i tilgangen er det næppe sandsynligt, at antallet af studerende vil komme væsentligt under det nuværende antal.

I øvrigt vil en eventuel gennemførelse af byggeriet blive etaper over 6-8 år, således at mulighed for justeringer hen ad vejen foreligger.

Påstanden om, at et byggeri i Ballerup skulle vanskeliggøre realiseringen af eventuelle nye studiestrukturer, må jeg afvise. Selv om man engang i fremtiden skulle nå frem til, at akademi- og ingeniøruddannelserne skulle integreres, hvad der intet foreligger om i dag, vil ikke mindst de miljømæssige ulemper ved at samle mange tu-

sinde tekniske studerende på ét sted langt overstige de eventuelle beskedne økonomiske fordele ved en udbygning af Københavns teknikum i Lundtofte.

Alt taget i betragtning taler således intet imod en placering af Københavns teknikum i Ballerup, og da de nuværende lokaleforhold i adskillige år har været betydelig under den standard, der er nødvendig, er det min hensigt efter denne redegørelse og den debat, der formentlig følger efter den, at forelægge folketingets finansudvalg en ansøgning om projekteringsbevilling til Københavns teknikum.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udskrivning af skat til amtskommunen.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 7) findes i tidenden sp. 469, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 821).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 8) findes i tidenden sp. 488, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 821).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.